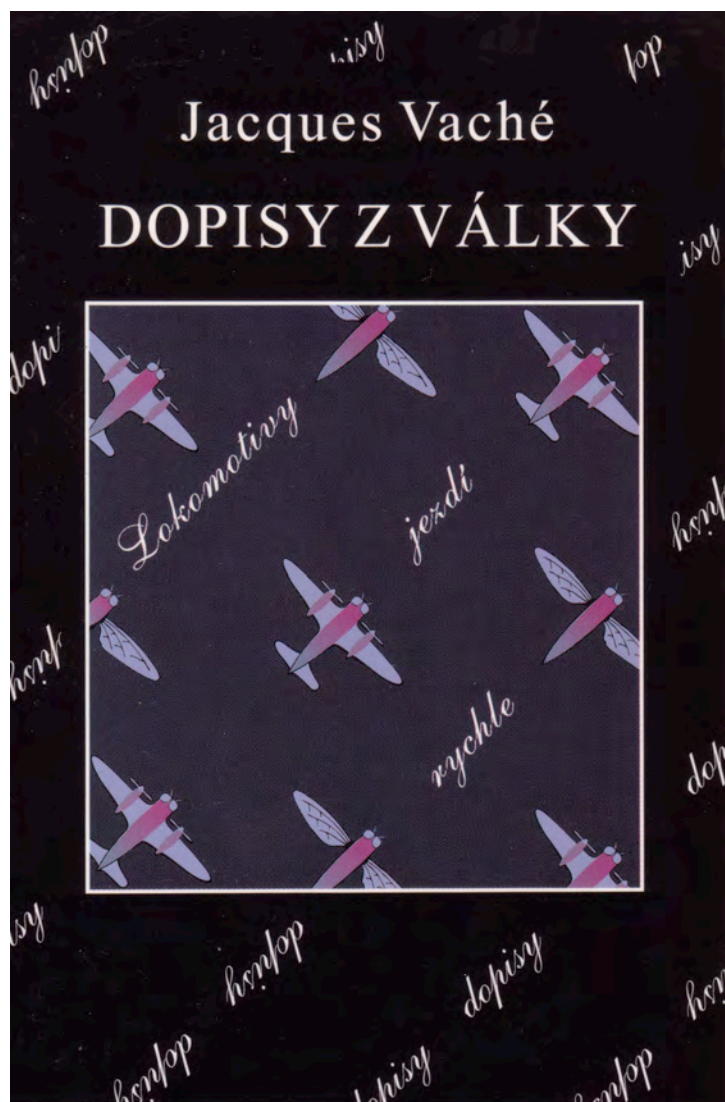

Jacques Vaché

DOPISY Z VÁLKY

Obálka Antonín Kopp

Volvox Globator, Praha 1977

Translation © Patrik Ouředník, 1997

panu André Bretonovi

La Rochefoucauld – 27.
13, rue des Tanneurs

Milý příteli!

Podářilo se mi – nikoli bez námahy – obdržet dovolenku od malého, důležitého a ježatého majora – A přijet – na mohutných kolech vagónu pod ledovým kupé – sem – Klasická staromódní díra – taková, jakou obvykle popisují akademici, když se jim zachce nějaké té „studie mravů rozličných“. Jsem tu teprve od včerejška – ale jsem přesvědčen, že zdejší trafikantka je tlustá černovláska – skrzevá poddůstojníky – a že místní hospoda zove se Nádražní – skrzevá pořádek – Ale konečně, jsem zde téměř svobodný a přibližně doma.

Taková díra – taková díra – taková díra! Pokaždé mě na okamžik zmate, že jsou individua, která tu... žijí – celý jeden život – Ale co! – vždyť i oni jsou „zdravý lid“ – „starý hovada“ – „co do toho prd viděj“ – Kupa starých bláznů ponuře humorných – se zažívacím ústrojím a břichem – Mí bratři – Nuon di Dio!

Haha – dodal by hydrocefal dr. Faustrolla.

Inu doma.

Budu Vám vděčen – milý příteli – napíšete-li mi pár slov – Upozorňuji Vás, že příští neděli odjíždím.

Pozdravujte souseda kameníka a národ polský.

Tisknu Vám ruku.

J. T. H.

P.S. Během cesty jsem si povšiml – projížděl jsem tamtudy –, že město Saintes neleží na jihu vedle ostrova Hyères, kterak jsem se doposud domníval – tak Vám to sděluji – cestování jest mládeži ku prospěchu.

panu André Bretonovi

X.

5. července 1916

Milý příteli,

zmizel jsem nenadále z nantského provozu a omlouvám se za to – Leč pan ministerstvo války (kterak říkají) – shledal nevyhnutelnou mou přítomnost na frontě... a já se musel podřítit.

Jsem přidělen k britským oddílům ve funkci tlumočnicka – Situace je to v daných podmínkách vcelku přijatelná – člen důstojnického sboru – kůň, rozličná zavazadla, pucflek – Začínám vylučovat ryze britský pach (brilantina, čaj, světlý tabák).

Ale přesto, přesto: co je to za život? Nemám (přirozeně), s kým bych promluvil, nemám co číst, nemám čas malovat. Zkrátka *strašlivě* izolován – I say, Mr. Interpreter – Will you... Promiňte, kudy se dostanu? Have a cigar, sir? – Zásobovací vlak, místní obyvatelstvo, starosta a ubytovací lístek – Dělový granát coby potvrzení a liják, liják, liják lije – liják, liják, liják – dvě stě nákladůků za sebou, za sebou – za sebou...

Výsledek: nanovo se mě zmocňuje *strašlivá* nuda (viz výše) nad věcmi beze smyslu – Abych se pobavil – Představuji si – Angličané jsou ve skutečnosti Němci a já jsem na frontě s nimi a na jejich straně – Samozřejmě si občas zakouřím „makovičku“, a tu se „důstojník Jejího Veličenstva“ promění v okřídleného androgyna tančícího upíří tanec – a cintajícího čaj s mlékem – Načež se odcházím probudit do známé postele a jdu vykládat lodě – stojíte po mém boku – třímaje elektrickou hůl...

Ach! dost! dost! ba příliš – černý oblek, vyžehlené puky, vypucované lakýrky – Paříž – vlněné proužkované látky – pyžama a nerozřezané stránky knih – kam se jde dnes večer? – Tot' věci nostalgické, zanikly s předválečnými časy – A ostatně – co pak?? Pobavíme se, že?

„Půjdeme směrem k městu...“

„Vaše duše je ušlechtilá krajinka...“

„Jeho hnědočervený redingot míval ve zvyku těžknout v oblasti kapes...“

„Nastoupil jsem s lehkým srdcem...“

Faunovo odpoledne a Césarea... Elvíra se sklopenými zraky a Narcisova nahá sestra.

Ach! dost! dost! Ba příliš.

Sydney, Melbourne – Vídeň – New York a zpět – Hotelová hala – lesklý parník, zavazadlový lístek, správce hotelu – Hochštapleři – a Zpět.

Nudím se, milý příteli – však vidíte –, ale nudím i Vás a po zralé úvaze končím.

Vězte (už je to tak), že k Vám chovám vřelé přátelství – jež ostatně zavraždím (snad i bez skrupulí) – jen co Vás nenáležitě oloupím o veškeré nejisté pravděpodobnosti...

Nyní Vás však žádám, abyste mi napsal:

p. Vaché, tlumočnick

H.Q. 517th Div. Train ASC/BEF

Zdravím národ polský ve vší obřadnosti a zasílám Vám upřímnou vzpomínku.

J. T. H.

P.S. Přečetl jsem si svůj dopis a shledal, že je – vlastně – nesouvislý – a moc špatně napsaný – Zdvořile se omlouvám.

Přečetl, souhlasí

J. T. H.

panu André Bretonovi

X., 11. října 16
3 p. m.

Milý příteli,

píši Vám z lůžka, k němuž mě v pravé poledne připoutala teplota a má fantazie.

Včera jsem dostal Váš dopis – Samozřejmě jsem nezapomněl na naše přátelství – jež, jak doufám, potrvá – vzácní jsou měsíční uzlové! – a jakkoli je Vaše pojetí humoru aproximativní.

Jsem tedy Angličanům za tlumočníka – s naprostou lhostejností, zpeštěnou toliko mírumilovnými podfuky, jimiž rád kráším podobné situace – Popocházím z trosek do vsí se svým monoklem z Křišťálu a svou teorií zneklidňující malby.

Byl jsem postupně věhlasným literátem, pornografickým ilustrátorem a skandálním kubistou – Dnes setrávám doma a ponechávám na jiných diskuse o mé osobnosti dle zmíněných ukazatelů.

Na závěrech nesejde.

Ke všemu si představuji, že sloužím s úspěchem v německé armádě – Změna je změna, a nakonec jsem dospěl k přesvědčení, že válčím proti Spojencům – Co chcete...

Koncem měsíce odjždím na dovolenou a nějaký čas pobudu v Paříži – Chtěl bych se setkat se svým velmi nejlepším přítelem, kterého jsem dočista ztratil z očí.

Příští dopis bude – o tom nepochybuje – obsahovat věrné vyobrazení války podle pečlivě přeškrtaného postskripta.

Co je s T. F.? – Psal jsem národu polskému – jednou, nemýlím-li se – v odpověď na dva zábavné dopisy.

Mohu žádat o korespondenci i Vás? – Předpokládám, že chopím-li se nyní pera, budu jím v budoucnu vládnout snáze; ostatně jsem Vám už jednou psal, pokud si vzpomínám.

Krom toho – moc toho není – Nic – Britská armáda, jakkoli snesitelnější než francouzská, nemá tuze humoru.

Opakovaně jsem varoval plukovníka, který mi byl přidělen, že mu vrazím do uch dřevíčka – Pochybuji, že mi plně porozuměl – ostatně neumí francouzsky.

Sním o červené košili, červeném šátku a vysokých holiích – a o členství v tajné čínské společnosti bez jakéhokoli cíle se sídlem v Austrálii – Nepopírám, že je v tom cosi upřího.

Mají ti Vaši vizionáři právo psát? – Docela rád bych si dopisoval s nějakým perzekvovaným, nebo s katatonikem.

Zatím si čtu ve svatém Augustýnovi – abych si vybavil úsměv polského národa – a objevil v něm něco jiného než mnicha beze špetky humoru.

Čímž započínám, milý příteli, čekání na Vaši odpověď na předchozí nesouvislosti, jež neobsahují jedinou, a srdečně zdravím.

J. T. H.

panu André Bretonovi

X., 29. 4. 17

Milý příteli,

před okamžikem Váš dopis.

Je zbytečné – není-liž pravda? – ujišťovat Vás, že na Vás přecho-
hledím průzorem svých myšlenek – Píšete mi „lichotivé“ psaní – patrně
abyste mě způsobně přinutil k odpovědi, již má komatózní apatie
neustále odkládala – jak dlouho vlastně, dle mínění zúčastněných?

Píši Vám z jedné ex-vesnice, z úzkého prasečho chlívku vystlaného
dekami – Jsem tu s anglickými vojáky – Způsobili nepříteli těžké ztráty
– Je tu hluk – Tak.

Jsem šťasten, milý příteli, že jste poněkud churav – Dostal jsem
dopis od T. F. – téměř nezneklidňující – ten hoch mne zarmucuje – jsem
velmi unaven prostřednostmi a rozhodl jsem se usnout na dobu neurčitou
– procitnout, byť jen na těchto několik stránek, vyžaduje nemalé úsilí –
snad to půjde příště líp. Promiňte – že? že? Nic nezabije člověka lépe
než povinnost reprezentovat svou vlast – rovněž.

Čas od času – bych snad nebyl podezřelý z přirozeného úmrtí – mě
nějaká ta taškařice či přátelské poplácání po lebce ujistí, že jsem vyku-
tálený ptáček – Dnes jsem byl představen diviznímu generálovi a štáb-
nímu majorovi coby slavný malíř (mám dojem, že dotyčnému je
nějakých 50 nebo 70 let – možná také, že je mrtvý – avšak jeho jméno
žije dál) – Tahali se o mě (ten divizní generál a štábmajor) – což je
zvláštní – bavím se představou, jak z toho nic nebude. V každém pří-
padě... Ostatně... A pak – vlastně je mi to jedno. Není to veselé – vůbec
to není veselé. Ne.

Jste si jistý, že Apollinaire ještě žije, a že Rimbaud kdy existoval?
Osobně tomu moc nevěřím – Nevidím než Jarryho (Když se to veme
kolem a kolem, co chcete, když se to tak veme – ... – UBU) – Případá mi
nesporné, že MARIE LAURENCINOVÁ je naživu; některé symptomy
tomu alespoň nasvědčují – Je to tak? – přičemž mám dojem, že ji
nesnáším – ano – tak, dnes večer ji nemohu vystát. Co chcete?

A ke všemu si žádáte definici humoru – jen tak! –

JE V PODSTATĚ SYMBOLŮ BÝTI SYMBOLICKÝMI

– mi dlouho připadala přijatelná, neboť je s to do sebe zahrnout kupu

živých věcí – PŘÍKLADNĚ: Znáte přece hrůzný život budičku – netvora, který mě odjakživa děsil počtem věcí, které se mu odrážejí v očích, a způsobem, jakým po mně ten počestný chlapík pokukuje, jakmile vstoupím do místnosti – Proč v sobě má tolik humoru? Proč asi? Je to prostě tak a nejinak – V humoru je rovněž mnoho UBICKÉHO – kterak seznáte – To všechno přirozeně není definitivní; humor je příliš závislý na pocitech, než aby se dal jen tak vysvětlit – Myslím, že je to pocit – málem jsem napsal SMYSL – rovněž – teatrální (a neradostné) zbytečnosti všeho.

VÍME-LI.

Právě proto je nadšení – (nezřídka hlučné) – *jiných* hodno opovržení – Neboť – že – nás navštívil Duch svatý – vždyť víme, co je humor – a vše je nám tedy – pochyboval jste snad o tom někdy? – dovoleno – Což je ostatně dost otrava.

Kráčím s ním – dalo by se tomu říkat POSSSEDLOST – či – ano – BITVA NA SOMMĚ A JINDE – ano.

Dlouho mě pronásledoval a nesčetněkrát na mě civěl v neskutečných dírách – Myslím, že se mě pokouší trochu mystifikovat – chovám k němu krom jiného hlubokou náklonnost.

J. T. H.

Vyřídte národu polskému, že se mu chystám napsat – hlavně ať nechá svou adresu, kdyby někam odjízďel.

Je to otravné, psát tužkou na takovýhle papír.

panu Théodoru Fraenkelovi

X., 29. 4. 17

Milý příteli,

jsem rád, že jste o sobě dal vědět – a – koneckonců – že jste v bezpečí – Já se převelice nudím za svým skleněným monoklem, odívám se do khaki a bijí Němce – Stroj na vymozkování hlučně rachotí – Opodál mám chlívěk na TANKY – tvory povíce UBICKÉ, leč bez radosti.

Psal jsem Reverdymu o *Sever – Jih* – třeba to není mystifikace – Byl bych Vám nadmíru zavázán, kdybyste mi mohl poslat výstřižky s kresbami a těmi lineárními technikami – odvažuji se doufat, že se Vám zželí nešťastníka, opuštěného v cizí zemi za účelem války – a generál Pau ne a ne umřít. No toto! No toto!

Čekám Váš dopis a zdravím co demiurg

J. T. H.

panu André Bretonovi

4. 6. 17

Milý příteli!

Doufám, že Vás záhy (kolem 15. či 20.) uvidím v Paříži – Psal jsem v tomto smyslu i národu polskému, pro případ, že by pošta hodlala zašantročit můj dopis – Mohl byste mi oznámit, zda budete v té době přináležet Paříži?

Je tu parno, prašno, potno – patrně naschvál – Kolébající se řady nákladáků rozechvívají sucho, posypávajíce slunce kyselinou – Ohromná junda! – Apollinaire – co naplat – lesklé magazíny s plavovlasými girls a vyholené chřípí koně-detektiva jsou moc hezké... „the girl I love is on a magazine cover“ – Co naplat! co naplat! – A vůbec, co je nám po tom, je-li tomu tak – Propocené bílé šerťáky s drzostí granátů, celé pryč do starých samotářských rozkoší, mě ovšem velmi nudí – letní květinářky asfaltu s kropicími hadicemi rozprašují vycházkové oblečky – Je tu vlažno a lidé s cvikry diskutují, tuším o burze, hospodyňky jedna báseň – Pach starých odřených buřinek a vlahých stok ve mně nevzbouzí příliš iluzí! – A ta mladá kurva s plandavým prádlem a svým mokřým pachem – ! – Kulatá zelená moucha plave s roztaženými křídly v čaji – Inu, co naplat – tot' vše – Well.

Well – Čekám na Váš dopis, budete-li tak laskav, zatímco unylé vrčení letadel se kráší bílými chomáči z pudrovátka a děsivý pták míří do oslněna, vyměšuje pruh octa.

Váš přítel

J. T. H

P.S. Přikládám dopis pro národ polský, jehož adresu marně všude hledám.

panu Théodoru Fraenkelovi

Právě jsem obdržel Váš *Deník praktikanta*, za nějž, drahý kolego, jest mi poděkovati – Co naplat! – To všichni spolupracovníci *Sicu* takto rukou společnou mystifikují pana Birota?

Ještě to neskončilo, víte – Němci nás koulovali zrovna dnes ráno, byť 12 kiláků od fronty – Mrzelo by mě zemřít tak mláááád.

Ále HOVNAJS.

Chystám se do Paříže chytat lelky – doufám, že ve Vaší milé společnosti –, zhruba mezi 15. a 20. t.m. – Napište mi – najdete-li odvahu mi něco o tom všem říci – a hlavně připravte nějaký ten spektakl: zabili bychom spolu příkladně pár lidí, načež bych odjel – Račtež napsati obratem; dopisům to trvá 6 nebo 7 dní, než se sem doškrábou.

Už jsem vám psal, že jsem dostal „KOBKY“ a „BÁSNÍKA“ – Apollinaire – občas nicméně ještě zábavný – trpí zdá se nedostatkem pfinancí – GIDE – inu – Gide. Štěstí, že nežil za ROMANTISMU – Jak tristní Musset by z něj myslím býval – je už téměř vychladlý, ne? – V každém případě Vám děkuji – Už jsem opravdu nemohl dál číst „DETEKTIVA ALLANA MASONA“ či „HOSPODU U ANDĚLA STRÁŽNÉHO“, a pak, pochybné žerty mě někdy nutí střílet.

Přesto doufám, že Vás uvidím – čekám na pár slov.

Váš oddaný

J. T. H.

panu André Bretonovi

X., 16. 6. 17

Milý příteli,

včera k večeru jsem dostal Váš lístek. Přikládám ke svému jakoby dopisu jakoby kresbu. Neboť – už je to tak – maluji nyní výhradně barevnými inkousty.

Jak to rovněž oznamuji p. J. Cocteauovi, těším se, že Vás spatřím téměř záhy. Předpokládaje, že se 23. odpoledne vylodím v Paříži. Což by mi umožnilo shlédnout „Prssy Tiresiovy“ Guillaumea A. – o němž – to je ovšem jiná Historie – mám dnes v podvečer stále stejné mínění – Vážně jsem Vám už říkal, že Gide je úplně vychladlý?

Potřetí totéž slovo – ZAČÍNÁ MĚ TO ROZČILOVAT – Náhlé zjevení lámavých panáčků, vypyřádávají se na zdraví a šíří radost! – Čtvrtého odstřelím. Well.

Vyhledalo Vás – už to bude počítám pomalu měsíc – usměvavé, vzácně dotěrné individuum, kolem nějž se rojily postavy, které mě často – vzteky – rozesmály? – Velelo tuším po jistou dobu mému válečnému skotačení, a byl bych, přiznávám, nemile dotčen jeho ztrátou – Dobrá – pahýlí špaček tužky se krátí a láme – A je vedro, vedro plné much a smradů z načatých konzerv.

Váš služebník

J. T. H.

panu Théodoru Fraenkelovi

X., 16. 6. 17

Je horko, příteli, leč přesto Vám odpovídám. Jste' velmi milý, že mne krášíte svatozáří; budu doufám v Paříži včas – (dovolenka byla samozřejmě odsunuta) –, abych shlédl surrealistické představení Guillaumea Apollinaira, jehož podezírám jen z nepatrného zpoždění, snad.

To jste obětoval 2 fr., anebo je Váš zlatý prýmek, který se tak rozkošně vyjímá na Vaší uniformě – (konečně, všechno je možné) – dar státu? Zamýšlíte obnovit pořádek ve Vašem království? Kdy? – Doufám, že Vás uvidím – ? Panebože, to je vedro – Nikdy bych nemohl vyhrát tolik válek!!!

Dorazím do Paříže nejspíš 23. odpoledne – Nechtěl byste přijít kolem půl sedmé do aperitivu na „Rotundu“? – anebo mi obratem napište, kde bych se s trochou nahodilosti s Vámi mohl setkat, s Vámi osobně, či s phoétou – či s oběma? Neračte však osnovati legrácky – bylo by to jistě zábavné – leč veďte prosím v patrnosti, že nesetrvám ve městě Osvícenců dlouho – Přijedu na Orsayské nádraží z A. mezi půl pátou a šestou – 23. odpoledne.

Váš oddaný

J. H. T.

panu André Bretonovi

18. 8. 17

Milý příteli,

často jsem se chystal odpovědět na Váš dopis z 23. července – ale nikdy nedospěl k definitivní podobě svého výraziva – a nedospěl k ní podnes – Bude tedy myslím nejlepší, jestliže budu psát nahodile, v čiré improvizaci – v odpověď na téměř známý text, ba částečně promyšlený. Skrze ony nahodilosti, a dospějeme-li k sérii obdobně chápaných axiómů, „húmor“ (vyslovovat dlouze, neboť přece: *húmorný* !) jistě nakonec odněkud vyplyne; Vaše komorní šema mi vcelku vyhovuje – Souhlasil byste s tím (prozatím na tom bytostně netrvám), vsunout mezi celníka a Vaši „modernu“ č. 1 – nějakého toho tapíra z dob před válkou, beze vší elegance, nezbaveného dosud rozličných pověr, byť už vlastně zdrsňelého egoismem – nějakého chtivého, trochu žasnoucího barbara? – Avšak... A zbývá ještě promyslet TÓN našeho gesta – Líbil by se mi suchý, neliterátský a hlavně ne ve smyslu „UMĚNÍ“.

Ostatně

UMĚNÍ bezpochyby neexistuje – Je tedy zbytečné o něm pět – přesto! se umění dělá – je to tak a jinak – Well – co naděláte.

Nuže: my nemilujeme ani UMĚNÍ, ani umělce (pryč s Apollinaiem) – A jak má TOGRATH PRAVDU, KDYŽ VRAŽDÍ BÁSNÍKA! – Ale ježto je nutné vydávat něco kyseliny či vetchozubého lyrismu, ať se to odbude pronto – lokomotivy jezdí rychle.

Takže i modernost musí být konstantní, a vražděna noc co noc – Neznáme se k MALLARMÉOVI – beze vší zášti – ale je mrtvý – Neznáme se už k Apollinairovi či Cocteauovi – Neboť – Máme silné podezření, že vyrábějí umění příliš vědomě, že flikují romantismus telefonním drátem a nevědí, co je dynamo. Snímání HVĚZD je otrava – a navíc oni občas mluví vážně! Člověk, který věří, je nadán zvědavostí.

ALE PROTOŽE NĚKTEŘÍ JSOU OD PŘÍRODY ŠMÍRÁCI.....

Vidím jen dvě možnosti – podnitit osobní zážitek za pomoci třpytných kolizí vzácných slov – ne moc často, poslyšte –, či kreslit úhly a ryzí čtverce pocitů – jak to přijde – A nechat logickou Počestnost – jen ať nám protičeří – jako všichni.

Ó, ABSURDNÍ BOŽE! – neboť vše je protimluv – není-liž pravda? – a budeť hůrný ten, kdo se nenechá odvrátit od skrytého života plného záludností – Ó, můj budíček – oči – starý pokrytec – který mě tak srdečně nenávidí...! A budeť hůrný ten, kdo prohlédne žalostnou faleš pasymbolů všehomíra.

Je v jejich podstatě býti symbolickými.

Hůmor by neměl být produktivní – ale jak tomu zabráníť? – Při-
znávám krapet hůmoru LAFCADIOVI – neboť nečťe a produkuje pouze
zábavné experimenty – jako zabíjení – a to vše beze všeho ďábelského
lyrismu – ach, starý prohnílý Baudelaire!!! Bylo načase, abychom
vyrukovali s naším poněkud suchým uměním; strojovny – rotačky
páchnoucí olejem – vrrrr – vrrrr – vrrrr – pískej! – Reverdy – zábavný
phoéta, mizerný v prózách. Max Jacob, ten starý podrazák – LOUTKY –
LOUTKY – LOUTKY – kdo koupí krásné dřevěné malované loutky? –
Pár očí – mrtvý žár a křišťálový oblázek monoklu – s psacím strojem
chobotnicí – To se mi líbí víc.

Tohle všechno Vám občas leze na nervy – ale napište mi – Budu v
Paříži nanovo v prvních říjnových dnech, mohli bychom uspořádat
úvodní konferenci – To bude bombička! – Každopádně doufám, že Vás
uvidím.

Vzpomíná

J. T. H.

panu André Bretonovi

9. 5. 18

Milý příteli,

zdá se – alespoň podle kalendáře –, že jsem se Vám delší dobu neo-
zval – Nerozumím dobře Času – Pravidelně na Vás myslím – na jednoho
z velmi mála lidí, kteří jsou ochotni mne tolerovat (ostatně Vás trochu
podezírám z mystifikace) – *Děkuji*.

Má rozličná putování – mám pocit, že skladuji celou kupu věcí –
anebo že hniju.

CO Z TOHO VŠEHO BUDE, PANEBOŽE.

Hokynář se ze mě nestane, pokus se nezdařil. Zkusil jsem něco
jiného – (zkusil jsem? – nebo mě zkusili?) – Sotva o tom mohu teď psát
– Každý se baví, jak umí – Inu.

Každopádně jsem velmi vzdálen celému davu literátů – obávám se,
drahý příteli, že jsem se vzdálil i Rimbaudovi – **UMĚNÍ JE POŠETI-
LOST** – Téměř nic není pošetilstvo – Umění by mělo být zábavné a tro-
chu otupující – toť vše – Max Jacob by mohl – vzácně – býti **HÚMOR-
NÝ** – jenomže se, není-liž pravda, začal brát vážně, což je prazvláštní
druh intoxikace – A pak – produkovat? – „cílit tak cílevědomě, aby
člověk minul cíl“ – přirozeně: ironie na papíru je nesnesitelná – ale při-
rozeně víte dobře, že Húmor není ironie, přirozeně – *tak* – co naděláte, je
to tak a nejinak – Všechno je zábavné – velmi zábavné – to je fakt – jak
je to zábavné! – (a co kdyby se člověk zabil, místo aby odešel?)

Žízeň západu – Opakovaně jsem si mnul ruce – snad – o něco kratší?
André Derain, přirozeně – Nerozumím... „Prvorozený je anděl...“ –
Ostatně je to přesné – mnohem přesnější než spousta věcí, jež lze spatřit
v okolí nantského špitálu.

Vaše syntetická kritika je ohromně přitažlivá – ostatně i nebezpečná;
Max Jacob, Gris mi trochu unikají.

Omluvte – drahý Bretone – ten nelad nesklad. Necítím se dobře, pob-
ývám v neskutečné díře obklopen pahýly sežehlých stromů – čas od času
zasyčí kolem něco jako granát, parabolicky se vleče a kucká – Jsem tu s
americkým důstojníkem, který se učí válce, žvýká „gumu“ jako divý a
občas mě obveseluje – Unikl jsem o vlásek – za posledního ústupu – Leč
odmítám zemřít za války – Většinu dne trávím procházkami po nevhod-

ných místech a pozoruji výbuchy; v závětrí za frontou pak v době večere navštěvuji veřejné domy – Je to všechno dost ubohé – jenomže co s tím?

Ne – děkuji – milý příteli, děkuji mnohokrát – Nemám nic hotového v současné chvíli – Otiskl by *Sever – Jih* něco o našem smutném Apollinariovi? – jemuž neupírám jistý talent – a jemuž se cosi zdařilo, vzpomínám-li si dobře – ale který má jen hodně talentu – Má velmi zdařilá „líčeni“ (vzpomínáte na školní léta?) – občas.

A co T. F.? Poděkujte mu, až s ním budete mluvit – za jeho dopisy plné zábavných postřehů a zdravého rozumu – Well.

Váš přítel

J. T. H.

panu Théodoru Fraenkelovi

12. 8. 18

Milý příteli,

býval bych rád odpověděl na Váš dávný list návštěvou, ale Vy jste toho samozřejmě využil k útěku – V současné době jsem skoro pořád v base; teď v létě je tam chládek – časem Vám vylíčím spoustu krásných vražd – Prozatím...

Sním o pekelných Výstřednostech nebo o nějakém tom kousku se spoustou mrtvých na závěr, to vše v přílehlavém oblečku sportovního střihu; jen pohleďte na ty granátové botky.

Musím si však nechat líbit ledacos – Mám kasárníka – v očekávání nových zážitků? – Jen aby mě nezabili, když mě tu mají tak hezky po ruce... ubožáci...

Doufám, že Vás tento dokument zastihne ještě naživu a bezpochyby v plné práci, to jest při řezání rozličných údů – pilou, v duchu tradic –, oděného ve vybledlou zástěru s otiskem dlaně plné čerstvé krve.

Mám se nejspíš docela dobře, byť do toho moc nevidím – leč nepliji ni nechrlám, děkuji pěkně.

J. T. H.

panu Louis Aragonovi

Milý příteli a Mystifikátore,

právě jsem dostal Váš dopis z 9. července – a Vaše básně. Jsem samozřejmě ve vězení a neschopen prozatím se srozumitelně vyjádřit k zaslaným textům. Omluvíte mě laskavě?

Spokojuji se s tím, že žiji blaze po vzoru fotografických aparátů 13 x 18 – Je to způsob jako každý jiný čekat na konec. Nabírám sil a šetřím se pro věci příští. Bude to pěkný zmatek, uvidíte, a jak bude snadné zabíjet lidi...!!! Také experimentuji – abych nevyšel ze cviku, že? –, leč je mi skrývati intimní radovánky, neboť vyslanci kardinála de Richelieu...

Říkal jsem přece, že ten nebohý G. Apollinaire přispíval do *Bajonetu* – zas jeden, který se včas neoběsil na okenní klice. Jenomže to už byl trepanovaný poručík, že, a obdarován metálem – Well.

Snad mu bude ponechán titul předchůdce – osobně proti tomu nic nemáme.

Jsou tu mouchy nabobtnalé sluncem a podezřele bzučící ešusy – Potřeboval bych řádný oblek z pytloviny v mořské zeleni a bílé barman-ské sáčko – a ženy s otupujícím pachem nepraného neparfemovaného prádla...

A jak Vy, milý příteli?

J. T. H.

panu André Bretonovi

14. 11. 18

Drahý příteli,

v jakém rozkladu mě zastihl Váš dopis! Jsem prost vší myšlenky, dunnivě zvučím, víc než kdy jindy nevědomý skladník věcí rozličných – Jakápak krystalizace? – Z války se nejspíš vrátím sladce zpitomělý, něco na způsob obecního blba (to by bylo)... anebo... anebo... jaký to film budu hrát! – S šílenými automobily, však víte, s hroutícími se mosty a obrovskými rukama šplhajícími po plátně! Jak marné a nedocenené! – S tragickými rozhovory ve společenském obleku za naslouchající palmou!

A Chaplin, přirozeně, jak se šklebí, panenky sršící mírumilovností. Policeman zapomenutý v kufru!!!

Telefon, nalehko, spěchající lidé, podivné, rozložené pohyby – William R. G. Eddie, šestnáct jar, miliardy a černoši v livrejích, jak krásné popelavé vlasy, monokl z želvoviny. Ožení se.

Budu rovněž traper, anebo zloděj, anebo zlatokop, anebo lovec, anebo horník, anebo hledač nafty – Arizonský bar (Whisky! – Gin and mixed?), hluboké lesy a – však víte – skvostné jezdecké kalhoty s pídolí zatraceně nízko u boku; hladce vyholená tvář, ušlechtilé ruce s diamanty. Skončí to požárem, pravím, či v salónku, hrdina bohatství dosáhnuv – Well.

– Jak jen, příteli, vydržím těch pár posledních měsíců v uniformě? – (Říkali mi, že válka skončila.) – Jsem na dně, úplně na dně... a ONI mi nevěří. Něco tuší. Jen aby mě neodmozkovali, dokud mě mají pod palcem.

– Četl jsem článek (ve *Filmu*) od L. A., s největším potěšením, jakého jsem v současné chvíli s to dosáhnout. Máme před sebou pár vcelku zábavných věcí, jen co mě pustí ze řetězu –

A PAK

POZOR!

– Napíšete mi?

Váš přítel

Harry James

panu André Bretonovi

19. 12. 18

Milý André,

...já bych Vás také chtěl vidět – Počet citlivců jest minimální – Jak Vám závidím, že jste v Paříži a můžete mystifikovat lidi, kteří za to stojí! – Já jsem v Bruselu, zas jednou v útěšném ovzduší tanga ve tři ráno, velkolepých výdobytků, obludných koktejlů se dvěma slámkami a nějakého toho krhavého úsměvu – Tvořím žertovné obrázky za pomoci barevných tužek a hrubozrnného papíru a píš si poznámky – ostatně nevím dobře k čemu. Víte, nevím, jak si stojím: psal jste o nějaké scénické akci (tj. v hrubých rysech, vzpomeňte si) – a o dřevorytech k Vaším v.r. básním – Něco se opozdilo? Nepochopil jsem zcela Váš poslední poněkud pythický dopis – co vlastně ode mě čekáte – drahý příteli? – HÚMOR, můj milý André, to není hračka. To není nějaký Neonaturalismus či co – Mohl byste mi příležitostně říct trochu víc? – Vzpomínám-li si dobře, dohodli jsme se, že ponecháme SVĚT v užaslé polonevědomosti až do nějaké uspokojivé a snad i skandální demonstrace. Přirozeně, máte mou plnou důvěru, co se týče toho, připravit nástup onoho šalebného, do jisté míry potměšilého a každopádně strašlivého boha – Bude to ohromná junda, víte, až se rozpoutá ten pravý NOVÝ DUCH!

Dostal jsem Váš dopis slepený z výstřížků, naplnil mě uspokojením – Je to moc hezké, ale chybí tam kousek jízdního řádu, nemyslíte...? Apollinaire pro nás udělal hodně a zajisté není mrtvý; ostatně dobře udělal, že toho nechal včas – Už to bylo řečeno, třeba to opakovat: *POZNAMENAL SVOV DOBV*. Těch krásných věcí, co budeme moci dělat – TEĎ!

Přikládám úryvky ze svých poznámek – možná byste je mohl uplatnit vedle Vašich básní v oněch „vykřičených plátcích“, jak praví T. F. – Co vůbec dělá svrchupsaný národ? – musíte mi všechno vylíčit. Vida ho, jak nám vyhrál válku.

Zůstanete nějaký čas v Paříži? – Počítám, že se tam dostanu zhruba za měsíc – Rozhodně Vás chci vidět.

Váš přítel

Harry James

Poznámky

- Str. 3 Vaché se s Bretonem seznámil na počátku roku 1916 v nantské nemocnici, kde se léčil ze zranění, které utřžil na frontě. Breton, jenž studoval medicínu, zde pracoval jako pomocný asistent. „Hovořili jsme spolu o Rimbaudovi (kterého nesnášel), o Apollinairovi (kterého takřka neznal), o Jarrym (kterého obdivoval), o kubismu (před kterým se měl na pozoru). Vyčítal mi tuším můj hlad po modernismu...“
- Str. 3 „...hydrocefal dr. Faustrolla.“ Vachého dopisy obsahují řadu narážek na Jarryho ubuovský cyklus a *Faustrolla* („národ polský“, str. 5, 7, 8 atd.; „elektrická hůl“, str. 6; „vrazit do uch dřevíčka“, str. 9; „stroj na vymozkování“, str. 12; „pfinance“, str. 14...)
- Str. 6 T.F.: Míněn je Théodore Fraenkel (1896 - 1964), lékař, Bretonův spolužák a Vachého přítel, později člen redakčního okruhu revue *Literatura*, založené v roce 1919 Aragonem, Bretonem a Soupaultem. Srov. dopisy na str. 12, 14, 16 a 21.
- Str. 8 Guillaume Apollinaire, 1880 - 1918.
- Str. 8 Alfred Jarry, 1873 - 1907.
- Str. 8 Marie Laurencinová (1885 - 1956), malířka, v letech 1907 - 1912 družka G. Apollinaira.
- Str. 9 „Je v podstatě symbolů bytí symbolickými“: citát z Jarryho *Skutků a názorů dr. Faustrolla, patafyzika* (1911).
- Str. 10 Pierre Reverdy, 1889 - 1960.
- Str. 10 *Sever – Jih*: revue založená v roce 1917 Pierre Reverdym. Během půl druhého roku trvání uveřejnila jmenovitě texty G. Apollinaira, M. Jacoba, P. Derného, R. Greye, F. Marinettiho, T. Tzary, P. Soupaulta, A. Bretona, L. Aragona.
- Str. 10 Generál Pau: Paul Gérard Pau byl v roce 1914 jako šestašedesátiletý důstojník povolán k velení tzv. Alsaské armády.
- Str. 12 *Sic*: revue založená v roce 1916 Pierre Albert-Birottem. Mezi pravidelné přispěvatele patřil P. Drieu La Rochelle, P. Soupault, T. Tzara, R. Radiguet a další. Revue rovněž

- organizovala výstavy, večery poezie a divadelní představení (včetně *Prsů Tiresiových* G. Apollinaira).
- Str. 12 Pierre Albert-Birot (1876 - 1967), malíř, sochař, romanopisec, básník, dramatik a hudební skladatel, zakladatel revue *Sic*. V souvislosti s premiérou *Prsů Tiresiových* poprvé použil pojmu „surrealistický“, který poté převzala za svůj Bretonova skupina.
- Str. 12 Míněny jsou *Vatikánské kobky* André Gida (1914).
- Str. 12 Míněn je *Zavražděný básník* Guillaumea Apollinaira (1916).
- Str. 12 André Gide, 1869 - 1951.
- Str. 13 Jean Cocteau, 1889 - 1963.
- Str. 13 *Prsy Tiresiovy* měly premiéru 24. června 1917.
- Str. 15 Tograth, postava ze *Zavražděného básníka*.
- Str. 16 Lafcadio Wluiki, hrdina *Vatikánských kobek*.
- Str. 16 Max Jacob, 1876 - 1944.
- Str. 17 André Derain (1880 - 1954), fauvista, ilustrátor některých Jacobových a Apollinairových knih.
- Str. 17 Juan Gris (1887 - 1927), kubistický malíř, ilustrátor některých Jacobových knih.
- Str. 20 Louis Aragon, 1897 - 1982.
- Str. 20 *Bajonet*: periodikum francouzské armády.
- Str. 21 L.A.: míněn je Louis Aragon.

Poznámka o autorovi

Jacques Vaché (1896-1919), "spisovatel bez díla", jehož vliv na André Bretona byl rozhodující pro zrod surrealismu ("Vaché je surrealista ve mně"), po sobě zanechal vedle několika roztroušených symbolistních básní a črt pouze autentické *Dopisy z války*, psané v duchu Huysmansova *Naruby* a jarryovského "húmoru". Umírá ve čtyřadvaceti letech po požití nadměrné dávky opia.